כקונה בפרוארי ירושלים חייבת במעשר ובשביעית כא"י קסבר [א]כיבוש יחיד שמיה כיבוש והרוצה ליכנס לה בטהרה נכנס והאמרת עפרה טמא [א]בשידה תיבה ומגדל [ב]דתניא [ב]הנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל רבי מטמא רבי יוסי ברבי יהודה מטהר ואפי' רבי לא קא מטמא אלא בארץ העמים דגזרו על גושה ועל אוירה אבל סוריא על גושה גזרו על אוירה לא גזרו והקונה שדה בסוריא כקונה בפרוארי ירושלי' למאי הילכתא אמר רב ששת לומר [ג]שכותבין עליו אונו ואפילו בשבת בשבת ס"ד כדאמר רבא אומר לעובד כוכבים ועושה [ג]ה"נ אומר לעובד כוכבים ועושה ואע"ג [ד]דאמירה לעובד כוכבים שבות משום ישוב א"י לא גזור רבנן: ת"ר [ה]עבד שהביא גיטו וכתוב בו עצמך ונכסיי קנויין לך עצמו קנה נכסים לא קנה: איבעיא להו כל נכסיי קנויין לך מהו אמר אביי מתוך שקנה עצמו קנה נכסים א"ל רבא בשלמא עצמו ליקני מידי דהוה אגט אשה אלא נכסים לא ליקני מידי דהוה אקיום שטרות דעלמא הדר אמר אביי מתוך שלא קנה נכסים לא קנה עצמו א"ל רבא בשלמא נכסים לא ליקני מידי דהוה אקיום שטרות דעלמא אלא עצמו ליקני מידי דהוה אגט אשה אלא אמר רבא [ו]אחד זה ואחד זה עצמו קנה נכסים לא קנה א"ל רב אדא בר מתנה לרבא כמאן כר"ש דאמר פלגינן דיבורא [ז]דתנן [ו]הכותב כל נכסיו לעבדו יצא בן חורין שייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין ר"ש אומר

לעולם

קונה בפרוארי ירושלים. לקמיה מפרש לה: **בפרוורי.** בהפרכיא רוקריי"ש בלע"ז: **כיבוש יחיד.** לדוד שלא היו כל ישראל ביחד כדרך שהיו בכבוש יהושע שהיו כולם וכבשוה לצורך כל ישראל קודם חלוקה אבל דוד לא כבש אלא לצורכו: **בשידה תיבה ומגדל.** ונושאים אותה באויר ומשא"כ בארץ העמים ורבי היא: **רבי מטמא.** קסבר אהל זרוק לא שמיה אהל הכי מפרש בערובין [א] אהל המטלטל אינו אהל בשעת טלטולו הילכך אוירא דקא מפסיק האי אהל ביני לאויר ארץ העמים לאו חציצה היא ואשמעינן האי תנא דסוריא לעיל דאפי' רבי לא קא מטמא אלא בארץ העמים: **דגזרו על גושה.** מגע ומשא ולא אהל כגון אם האהיל עליו כדאמרי' בפ' ב' דאהלות (מ"ג): **ועל אוירה.** שיהא הנכנס לאוירה טמא ואפי' לא נגע ולא הסיט את גושה. אבל סוריא על גושה גזרו מגע והיסט אבל על אוירה לא גזרו והאי לא נגע ולא הסיט: **בפרוורי.** כפילכי רוקריי"ש בלע"ז: **אונו.** שטר מכירה כמו והיו אונות ושטרות יוצאין על שמו (כ"ב דף נב.): **אפי' בשבת.** אם לקחה מן העובד כוכבים ורוצה לילך לדרכו בשבת: **כדאמר רבא.** במסכת שבת (דף קכט.[ו]): **משום ישוב ארץ ישראל.** לגרש עובדי כוכבים וליישב ישראל בה: **עבד שהביא גיטו.** ממדינת הים וצריך לומר בפני נכתב כאשה המביאה גיטה דאמרינן במתני' (לקמן דף ט.) אחד גיטי נשים ואחד שחרורי עבדים שוו למוליך ומביא: **עצמו קנה.** דנאמן הוא על שחרורו לומר בפני נכתב ואין צריך עדים לקיימו: **נכסים לא קנה.** דבעי עדים כשאר קיום שטרות: **כל נכסיי מהו.** מי אמרינן עצמך ונכסיי תרי דבורי נינהו אבל כל נכסיי כיון דבחד דיבורא אתו ליה שחרור עצמו ומתנת נכסים כדקיימא לן לקמן הכותב כל נכסיו לעבדו יצא בן חורין שהוא בכלל נכסים הילכך לא מהימן אהאי דלא פלגינן דיבורא או דלמא פלגינן: **מידי דהוה אגט אשה.** שנאמנת להביא את גיטה ולומר בפני נכתב: **אחד זה ואחד זה.** בין עצמך ונכסי בין כל נכסיי: **הכותב כל נכסיו לעבדו.** כגון כל נכסיי נתונין לך: **יצא בן חורין.** שאף הוא בכלל נכסים וכל שאר נכסים נמי קנה: **שייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין.** קרקע לאו דוקא כדאמר בבבא בתרא בפ' מי שמת (דף קנ.): **לא יצא בן חורין.** דבשלמא רישא דלא גלי דעתיה דניחא ליה שיורא לא אמרינן דשייר אבל הכא דניחא ליה שיורא אמרינן לדידיה נמי שייר וכי אמר כל נכסיי [ב] לך אשאר נכסים קאמר ולאתנופי ליה קאתי ולא שחרריה כיון דלא אמר ליה עצמך ונכסיי:

לעולם

בשידה תיבה ומגדל. פירש בקונט' מה שאין כן בארץ העמים ורבי היא ונראה שרוצה לפרש שידה תיבה ומגדל דוקא ולהכי לא מצי לאוקומי כר' יוסי בר רבי יהודה דהא הוא מטהר אפי' בארץ העמים ובחנם פי' כן דהא על כרחך שידה תיבה ומגדל לאו דוקא נקט אלא משום דנקט בברייתא אלא הוא הדין אפי' רוכב על הסוס כיון דסבר רבי אהל זרוק לא שמיה אהל כדפירש בקונטרס וכדמוכח דמסיק דבסוריא על אוירה לא גזרו ואם כן כר' יוסי נמי אתיא והרוצה ליכנס לה בטהרה היינו בקרון או רוכב על הסוס מה שאין כן בארץ העמים דטמא וכן משמע הלשון קצת דקאמר ואפי' רבי לא קא מטמא כו' ומשמע כרבי יוסי אתיא בפשיטות טפי ומיהו על כרחך כר' יוסי נמי לא אתיא אלא מטעם דמסיק אליבא דרבי דדוקא ארץ העמים משום דגזרו על אוירה ועל גושה כו': **אלא בארץ** העמים דגזרו על גושה ועל אוירה. והא דמיבעי לן בנזיר בפרק כ"ג (דף נד:) ארץ העמים משום גושה גזרו עליה או משום אוירה גזרו הכי פירושו משום גושה משום דמאהיל על הגוש הוא ועשאוהו חכמים כמאהיל על המת ויכול להכנס שם בשידה תיבה ומגדל או דילמא על האויר עצמו ולא יוכל להכנס שם בשום ענין והכא בשמעתא על גושה היינו על מגע גושה ועל אוירה או משום מאהיל על הגוש או משום אוירה ממש: **דגזרו על** גושה ועל אוירה. הקשה הרב ר' יעקב דאורלינ"ש דבמסכת אהלות (פי"ב משנה ג) תנן ואלו מטמאין במגע ובמשא ואין מטמאין באהל עלם כשעורה וארץ העמים ותירץ דמיירי בעפר הבא מחוצה לארץ לארץ והמאהיל עליו דלא מטמא דמשום אויר עצמו גזרו ולא משום מאהיל על הגוש ואין לשון ארץ העמים משמע כן אך יש לומר דאיירי כגון שיש דף או גשר שראשו אחד בארץ וראשו השני בחוצה לארץ ומונחים כלים תחת ראשו שבארץ דאין מביא טומאה עליהן וטהורין אי נמי אי משום מאהיל על הגוש גזרו עליה איכא לאוקמי כר' שמעון דאמר [י]קברי עובדי כוכבים אין מטמאין באהל ולא החמירו על ארץ העמים יותר מקברי עובדי כוכבים עצמו ועוד תירץ רבינו תם דההיא משנה קודם שגזרו על אוירה כדאמרינן בפרק קמא דשבת (דף טו:) דמעיקרא גזרו אגושו ותו לא[ס]: **אע"ג** דאמירה לעובד כוכבים שבות משום ישוב ארץ ישראל לא גזרו רבנן. אבל משום מצוה אחרת לא היינו מתירין אמירה לעובד כוכבים במלאכה דאורייתא כדמוכח בפרק הדר (עירובין דף סח.) ההוא ינוקא דאשתפיך חמימיה אתו לקמיה דרבא אמר להו לשיילו לאימיה אי צריכה ניחייתו ליה אגב אימיה ולכאורה משמע דביום המילה היה שהיו צריכין לחממו כדי למולו וקודם המילה היה דאי לאחר המילה מסוכן הוא ובלא אימיה מחללין עליו שבת וע"י עובד כוכבים איירי התם כדפי' שם בקונט' וכן פי' ר"ח כדאמרינן בפרק מפנין (שבת דף קכט.) דחיה משבעה עד שלשים אפילו אמרה צריכה אני אין מחללין עליה את השבת והא דאמר בסוף מפנין עד מתי פתיחת הקבר אביי [ט](משמיה דרב יהודה) אמר שלשה ורבא משמיה דרב יהודה אמר ז' ואמרי לה ל' לא נחלל עליה שבת קאמרי ופליגי אלא מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי וכולהו ס"ל כנהרדעי דאמרי חיה ג' שבעה שלשים ודוחק לומר דמעת לעת בעינן והא עובדא הוה תוך ז' של מעת לעת והא דאמר התם לעיל מאידך יעוקא דאישתפיך חמימיה ואמר להו רבה נייתו ליה חמימי מגו [ג] ביתיה ומוקי לה על ידי עובד כוכבים ודאי איסורא דרבנן שרי במאר שלא עירבו משום מצות מילה אבל איסורא דאורייתא כגון לחמם לו חמין אסור ואין ללמוד מכאן היתר לומר לעובד כוכבים להביא ספר בשבת דרך כרמלית דלא דמי דדוקא משום מילה דהיא גופה דחיא שבת התירו ומיהו בהלכות גדולות משמע דאפי' איסורא דאורייתא שרי על ידי עובד כוכבים לצורך מילה שפירש דליתו מתוך ביתא דרך רה"ר לפי זה הא דקאמר נחים ליה אגב אימיה עוקמה תוך ז' ואמרה צריכה אני שמחללין עליה שבת[י] ונראה דלא יתכן לומר דנחים ליה ע"י ישראל דע"י ישראל היה אסור להרבות בשביל קטן כדאמר בפ"ק דחולין (ד' טו:) המבשל לחולה בשבת אסור לבריא גזירה שמא ירבה בשבילו אבל ע"י עובד כוכבים ניחא דשרי להרבות ושמא דוקא לצורך המילה הוא דשרי אבל לצורך דבר אחר אפילו ע"י עובד כוכבים אסור להרבות והא דתנן בפ"ב דביצה (דף כא:) לא יחם אדם חמין לרגליו אלא א"כ ראויין לשתיה ואמרי' נמי בגמרא דביצה (ד' יז.) ממלאה אשה קדירה בשר אע"פ שאינה צריכה אלא לחתיכה אחת וכן ממלא נחתום חבית של מים אע"פ שאינו צריך אלא לקיתון אחד משום שמחת יום טוב התירו חכמים להרבות[כ]: **הדר אמר אביי.** פי' לא משום קושיא דרבא חזר בו דאביי לא חשיב ליה פירכא דסבר לא פלגינן דיבורא דאקושיא דרבא לא משני מידי אלא נראה לו סברא לומר טפי דבתרווייהו לא קנה דיד בעל השטר על התחתונה:

לעולם

עין משפט
נר מצוה

לט א מיי' פי"א מהל' טומאת מת הל"ו:
מ ב מיי' שם הל"ה:
מא ג מיי' פ"ו מהל' שבת הל' יא:
מב ד ה מיי' פ"ו מהל' עבדים [הל"ח] הל"ב סמג עשין פו טוש"ע יו"ד סי' רסז סעיף טו:
מג ו מיי' שם [ופ"ג מהל' זכיה הל"ט] סמג שם טוש"ע שם סעיף נו [וסי' רמט סעיף ד]:

◆

מוסף רש"י

כיבוש יחיד. דוד כיבשה ולא היו כל ישראל שם והיא ארם צובה (לקמן מז.). **הנכנס לארץ העמים.** ארץ העמים מטמאה באהל (ערובין ל:). **בשידה.** מרכבת נשים, עגלה עשויה כקופסא (שם). **ומגדל.** משטי"ר (שם). **דאמירה לעובד כוכבים שבות.** מדרבנן (ב"מ צ.). **הכותב כל נכסיו לעבדו יצא בן חורין.** שהרי העבד בכלל נכסים ומאחר שהקנה לעבד את גופו עם שאר נכסים (רשב"ם ב"ב קמט:). **שייר קרקע כל שהוא.** דכתב חוץ מן הקרקע כל שהוא, **לא יצא בן חורין.** דלא ידעינן מי קרקע שייר ובכלל כל שהוא אמרינן האי שייר, וכיון דקרקעות לא קנה, לגופיה נמי לא קנה, דלא פלגינן דיבורא, הואיל ובחד דיבורא אקני ליה גופיה ונכסים, ופלגא דיבורא לא מיתקיים, אידך פלגא נמי לא מקיים (לקמן מב.) או: שהעבד הוקש לקרקעות דכתיב והתנחלתם, והאי קרקע כל שהוא איכא למימר שעל העבד הוא אומר ומאלא שלא יצא בן חורין, וגם הנכסים לא קנה, וה"ה אם אמר חוץ ממטלטלין כל שהוא, כדמפרש ר"א לקמיה שעשו המטלטלין שיור אבל העבד, דדלמא האי עבד הוא המטלטלין ששייר, דעבדא מיטלטל, אבל אם אמר כל נכסיי נתונים לך חוץ משדה פלוני, הרי הוא בן חורין, שהעבד אינו בכלל אותו שדה שפירש (ב"ב שם).

◆

תוספות רי"ד

ת"ר הקונה שדה בסוריא כקונה בפרורי ירושלים למאי הלכתא אמר רב ששת לומר שכותבין עליו אונו ואפילו בשבת פי' שטר מכירה [כמו] והיו אונות ושטרות יוצאים על שמו: משום ישוב א"י פי' לגרש כנענים לישב בה ישראל מותר: בשבת ס"ד אלא כדאמר רבא אומר לכנעני ועושה וה"נ אומר לכנעני ועושה ואע"ג דאמירה לא"י שבות משום ישוב א"י לא גזור רבנן ואע"ג דחכמים העמידו דבריהם במקום עשה ה"מ שבות הנעשה ע"י ישראל כגון הזאה שבות שאינה נדחית מפני הפסח כדאמרי' באלו דברים בפסחים וכגון הבאת אזמל ע"י ישראל במבוי שלא ערבו אבל אמירה לא"י שבות שאין ישראל עושה שום מעשה אלא דבור בעלמא דוחי' שבות זה אצל מצוה כדאמרי' גבי מילה בהדר עם הנכרי בההוא ינוקא דאישתפיך חמימיה דהיה מבוי שלא נשתתפו בו התיר רבה (שיתירו) [שיביאו] ע"י נכרי ורצה אביי להקשות לו הזאה שבות ואינה דוחה הזאה מפני הפסח אף אמירה לנכרי שבות נמי ולא תדחה מפני מילה וא"ל רב יוסף ולא שנא לך בין שבות שיש בו מעשה לשבות שאין בו מעשה ד"י שבות הנעשה ע"י מעשה ישראל כגון הזאה וכיוצא בה העמידו חכמים דבריהם במקום כרת אבל אמירה לנכרי שאין שם מעשה ע"י ישראל אלא אמירה בלחוד לא העמידו דבריהם במקום מצוה (עיי' בעי' יז בס' המכריע): ת"ר עבד שהביא גיטו ממדינת הים צ"ל בפני נכתב ובפני נחתם כאשה המביאה גיטה. פי' דאמרי' במתני' א' גיטי נשים ואחד שחרורי עבדים שוין למוליך ולמביא וכתוב בו עצמך ונכסיי קנויין לך עצמו קנה. פי' המורה דנאמן הוא על שחרורו

מסורת הש"ס

א) [לקמן מז: ע"ז כא.], ב) עירובין ל: נזיר נה. חגיגה כה., ג) ב"ק פ:, ד) [שבת קכ. עירובין סז: ב"מ צ.], ה) לקמן מב. ב"ב קמט:, ו) [illegible], ז) [יבמות סא.], ח) [וע"ע תוס' שבת טו: ד"ה ואלו], ט) [illegible], י) [illegible]

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה רבי מטמא וכו' מפ' בעירובין נ"ב סוף ד' ל: (ב) ד"ה לא יצא וכו' כל נכסי נתונין לך אשאר: (ג) תוס' ד"ה אע"ג וכו' חמימי מגו ביתאי ומוקי לה וכו' דרבנן בחצר שלא עירבו שרי משום:

◆

לעזי רש"י

רוקריי"ש [רוקרי"ש]. רובעים, מחוזות.

◆

תוספות רי"ד (המשך)

לומר בפני נכתב ואין צריך עדים לקיימו נכסים לא קנה דבעי עדים לקיום כשאר קיום שטרות ואינו [נ"ל] (צ"ל) דאשה המביאה [את] גיטה שהיא צ"ל בפני נחתם מוקמינן לקמן בשלהי פירקין כגון דאמר לה את תהיה שליח להולכה עד דמטית לב"ד פלוני וכדי שלא תחלוק בשליחות כדאמרן לעיל הצריכה לומר בפני נכתב ובפני נחתם אבל אם הביאה גיטה ואמרה כי בעלה נתנו לי לעצמות אינה צריכה לומר כלום והיא נאמנת לומר כי בעלי נתנו לי ולא חיישינן לזיופא פי' שמא היא זייפתו דהכי אמרינן לקמן אשה כי משוי גיטה לידה אינרשא לה פי' למה היא צריכה לומר בפני נכתב ובפ"נ אלמא כל זמן שמוציאה גיטה ואומרת כי בעלי גירשני בזה אינה צריכה לומר כלום ובי"ד מאמינין לה ומשיאין אותה והה"נ נמי עבד שהביא גיטו ואמר כי רבי נתנו לי ושחררני נאמן הוא ומתירים אותו בישראלית ואינו צ"ל כלום ולא חיישינן שמא הוא זייפו אלא נאמן לומר רבי נתנו לי כמו שהאשה נאמנת בגיטה אבל בנכסים אינו נאמן עד שיקיים החתימה דחיישינן לזיופא דדוקא בגט אשה הקלו חכמים ולא חשו לזיופא דירה משום עיגונא ועבד נמי איתקש לאשה אבל בנכסים חיישינן לזיופא ועד שלא קיים שטרו אינו זוכה בנכסים ואינו נאמן הוא עצמו לקיים שטרו כמו שנאמנת האשה כשמביאה גיטה דהתם משום עיגונא הימנוה רבנן לחד כבי תרי והימנוה לאשה עצמה מה שאין כן בקיום שטרות: איבעיא להו כל נכסי קנויים לך מהו. פי' כשאמר (פא כשהיה כתוב בשטר) עצמך ונכסיי הם שני דברים וכל א' וא' נידון בדינו אבל כשאמר כל נכסיי קנויין לך כלל העבד עם שאר כל הנכסים על עצמו אינו צריך לקיימו דומיא דגט אשה שקבלתו לחלוטין ועל הנכסים צריך לקיימו דומיא כשטר בעלמא ויהיה בן חורין כדאמרי' לקמן הכותב כל נכסיו לעבדו יצא בן חורין הילכך אי מהימן אהאי מהימן נמי אהאי ולא פלגינן דבורא או דלמא פלגינן מידי דהוה אגט אשה שנאמנת להביא גיטה ולומר בפני נכתב היאך אנו דנין אותם אמר אביי מתוך שלא קנה [א] עצמו לא קנה נכסי' ולא פלגינן דבורא א"ל רבא בשלמא נכסים לא קנה מידי דהוה אקיום שטרות דעלמא אלא עצמו ליקני מידי דהוה אגט אשה אלא אמר רבא א' זה וא' זה עצמו קנה נכסים לא קנה דפלגי' דבורא והילכתא כרבא:

א) נראה דצ"ל מתוך שלא קנה נכסים לא קנה עצמו ולא פלגינן.